

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Dato: 25.01.2022
Dok.nr: 20/24829-14
Deres ref:
Saksbehandler: Gjermund Evanger

Innspill til Konseptvalgutredning av Nord-Norgebanen

Troms og Finnmark fylkeskommune ønsker med dette å fremme sentrale punkter som vi mener *må* ivaretas i den kommende utredningen av Nord-Norgebanen, for å sikre at utredningen kan ha legitimitet og troverdighet, og som grunnlag til realiseringen av jernbane i Troms og Finnmark i tråd med Stortingets vedtak om realisering av banen.

Bakgrunnen for innspillet fra Troms og Finnmark fylkeskommune, er at realisering og utvikling av jernbane *i tillegg til* annen samferdselsinfrastruktur, på linje med slik det er i resten av landet, er viktig for Troms og Finnmark av flere hensyn som alle bør inkluderes i utredningen:

Næringsliv

- For *næringslivet* og mulighetene til verdiskaping, arbeidsplasser og utvikling i landsdelen. Gjennom realisering av et bærekraftig, sikkert og forutsigbart transportsystem som *blant annet* vil bidra til å utjevne de *konkurransulempene* de lange avstandene til markedet i dag gir for næringslivet. Dette ved å få varer produsert i regionen til markedene raskere, med langt mindre *klimaavtrykk*, der *tid* i dag ofte utgjør en stor kostnad som følge av forsinkelser på veg, i tillegg til å være et bærekraftig reisealternativ og mulig produkt i seg selv; for besøkende inn til regionens viktige reiseliv som for samfunnet for øvrig.

Miljø

- For *miljøet*, der realisering av banen vil bidra til reduksjon av klimagassutslipp. Og der gevinsten trolig vil øke i takt med den forventede økningen i godstransporten, der klimavennlige alternativer i dag ikke finnes, samtidig som det vil bidra til å få ned antallet vogntog på vegnettet, der slitasjen og utbedringsbehovet er enormt, og der Troms og Finnmark beklagelig vis også topper den dystre ulykkesstatistikken med størst økning i antall dødsulykker.

Samfunnsbygging

- For å *bygge samfunnet* der Troms og Finnmark i dag i stor grad består av enkeltkommunevise *bo- og arbeidsmarkedsregioner*, og dette er et stort hinder for samfunnsutvikling og verdiskaping i landsdelen vår: Der en moderne jernbane vil kunne bidra til å kutte ned reisetid, og vil med dette kunne omgjøre det som i dag kan regnes som utkant om til potensielt attraktive etableringsalternativ, både for næringsliv så vel som for folk for øvrig. Realisering vil trolig også redusere frakt- og dermed varekostnader og slik bidra til eksempelvis lavere priser og investeringskostnader i regionen.

Forsvar, sikkerhet og beredskap

- For å forbedre de Forsvars-, sikkerhets- og beredskapsmessige aspektene for landet og fylket, der eksempelvis Forsvaret vil kunne ha stor nytte av en realisering av jernbane i Troms og Finnmark for flytting av personell og materiell. Av hensyn til forsyningsikkerhet og manglende omkjøringsveger, der stengte veger har store samfunnsmessige konsekvenser. Og der en tidvis blant annet er avhengig av infrastruktur i *utlandet* som følge av manglende alternative transportmuligheter.

Som ledd i å sikre en best mulig utredning, ønsker Troms og Finnmark fylkeskommune derfor å fremme følgende til grunnlaget for en konseptvalgutredning for Nord-Norgebanen:

- Utredningen må legge til grunn en analyse som inkluderer effektene av realisering av jernbanen for næringslivet, for miljøet, for samfunnet (her også innkorting av reisetid og sammenkobling av bo- og arbeidsmarkedsregioner), og i et Forsvars- beredskaps-, og sikkerhetspolitisk perspektiv.
- Utredningen må være egnet, både i detaljnivå og kvalitet, til at den danner tilstrekkelig grunnlag for å kunne starte byggeprosessen av banen.
- Utredningen må inkludere jernbanestrekninger også gjennom Finnmark, med mål om å bygge sammen *hele* landet med et utslippsfritt transportsystem.
- Utredningen bør utformes slik at Nord-Norgebanen enkelt kan deles opp i strekningsvise etapper, både hva angår trasévalg, kostnadsoverslag og nærings- og samfunnsmessige konsekvenser (heri også sammenkobling av bo- og arbeidsmarkedsregioner) som grunnlag for *etappevis* realisering av banen.
- Utredningen må analysere mulighetene de utviklingsprosjektene som foregår i våre naboland og i EU har, her også utviklingen av Norrbottniabanan og Ten-T-nettverket hvor Narvik havn inngår, og de mulighetene for synergier dette gir for Nord-Norgebanen og samfunnsutviklingseffekten generelt.
- Regjeringens arbeid med utslippsfrie anleggsplasser, her også *Handlingsplan for fossilfrie anleggsplasser innen transportsektoren*, og de mulighetene som finnes her må legges til grunn for å optimalisere klima og miljøgevinsten ved realisering av banen.
- Utredningen må ses i sammenheng med utredninger og planlagte utbygginger av annen infrastruktur som vegstrekninger i regionen, eksempelvis *KVU Innfarter til Tromsø*, med mål om synergier og reduserte kostnader i en anleggsperiode.
- En må i analysen, i tråd med Nordområdemeldingen¹, sørge for at *infrastrukturtiltak prioriteres, måles og baseres på også andre faktorer enn ren samfunnsøkonomisk nytte*. Faktorer som må vektlegges tyngre her er:
 - Det forsvars-, sikkerhets-, og beredskapsmessige aspektet ved realisering av jernbane i Troms og Finnmark, der en sørger for å inkludere at Forsvaret, som en sentral aktør i landsdelen, inkluderes som en definerende part i utredningen.

¹ Meld. St. 9 (2020–2021) *Mennesker, muligheter og norske interesser i nord* s 131: «Det er store avstander i nord, og relativt sett lavt folketall. Utbygging av infrastruktur basert på samfunnsøkonomisk lønnsomhet vil derfor ofte komme negativt ut i denne landsdelen... ..Infrastrukturtiltak må derfor prioriteres, måles og baseres på andre faktorer enn ren samfunnsøkonomisk nytte.»

- Verdien av godset som fraktes inn og ut av landsdelen.
 - En må vektlegge verdien av klimagevinsten i lys av mangelen på miljømessig bærekraftige transportalternativer i Troms og Finnmark i dag, og muligheten til å bidra til Norges måloppnåelse innenfor klima- og miljø.
 - En må se en realisering i sammenheng med overordnede målsettinger i distrikts- og regionalpolitikken og næringspolitikken, eksempelvis tilrettelegge for at folk kan bo og arbeide i hele landet, og målsettingen om femdobling av sjømatproduksjonen der hoveddelen trolig vil komme i nord.
- Utredningen må så langt det er mulig forsøke å imøtekomme de eventuelle utfordringer for realisering av banen som vil kunne påpekes i utredningen, med *konstruktive alternativer for løsninger*. Her er blant annet hensynet til samisk kultur- og rettighetsutøvelse viktig, og der inkludering av Sametinget er en viktig forutsetning for gode løsninger.

Troms og Finnmark fylkeskommune ser fram til arbeidet med utredningen om Nord-Norgebanen, og er klare til å delta i utviklingsarbeidet, til det beste for Norge og for Troms og Finnmark. Departementet og ministeren bes i denne forbindelse om å ha lav terskel for å ta kontakt og inkludere fylkeskommunen i dette viktige arbeidet.

Med hilsen

Agnete Masternes Hanssen
Fylkesråd for Samferdsel

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Mottakere:
SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

Kopi til:
JERNBANEDIREKTORATET